

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van ZAVO te ZAVENTEM

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	104182
Instelling	ZAVO
Directeur	Frank DIRIX
Adres	Groenstraat 13 - 1930 ZAVENTEM
Telefoon	02-720.00.91
Fax	02-725.54.30
E-mail	info@zavo.be
Website	http://www.zavo.be
Bestuur van de instelling	VZW Zaventems Vrij Onderwijs
Adres	Drossaard Van Ophemlaan 21 - 1930 ZAVENTEM
Scholengemeenschap	SGKSO DRIEKLANK Overijse-Tervuren-Zaventem
Adres	Brusselsesteenweg 6 - 3080 TERVUREN
CLB	Vrij CLB Leuven
Adres	Karel van Lotharingenstraat 5 - 3000 LEUVEN
Dagen van het doorlichtingsbezoek	16.09.2013 / 17.09.2013 / 18.09.2013 / 19.09.2013 / 20.09.2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	20-09-2013
Datum bespreking verslag met de instelling	24-10-2013
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Etienne Gielen
Teamleden	Hilde De Rijbel, Agnes Geerts, Jan Meers, Christian Potloot, Veerle Vonderlynck
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	4
1 SAMENVATTING.....	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	9
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	10
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	10
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	10
3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	10
3.1.1.2 Frans in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2010/014).....	11
3.1.1.3 Lichamelijke opvoeding de eerste graad (leerplannen 2008/004 en 2008/005)	13
3.1.1.4 Nederlands in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2010/016)	14
3.1.1.5 Techniek in de eerste graad in het eerste leerjaar van de B-stroom (leerplan 2010/020) ..	16
3.1.1.6 PV/TV mechanica in bso tweede graad in de studierichting Basismechnica (leerplan 2006/068)	17
3.1.1.7 Project algemene vakken in bso derde graad in de studierichtingen Werktuigmachines, Computergestuurde werktuigmachines, Kantoor, Kantooradministratie en gegevensbeheer, Verzorging en Kinderzorg (leerplannen 2010/019, 2012/026 en 2006/019).....	18
3.1.1.8 Frans in bso derde graad in de studierichtingen Werktuigmachines, Kantoor en Verzorging(leerplannen 2012/026 en 2012/058)	21
3.1.1.9 Lichamelijke opvoeding en sport in aso tweede en derde graad in de studierichting Sportwetenschappen (leerplan 2006/026 en 2006/0279/027)	22
3.1.1.10 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Latijn en Wetenschappen (leerplan 2002/047)	24
3.1.1.11 Wiskunde in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde (leerplan 2004/019)	26
3.1.1.12 PV/TV elektriciteit en mechanica in tso tweede graad in de studierichting Elektromechanica (leerplan 2010/024)	27
3.1.1.13 PV/TV elektriciteit en mechanica in tso derde graad in de studierichting Vliegtuigtechnieken (leerplan D/2009/7841/009 met addendum D/2011/7841/042 en in tso Sense in de studierichting Vliegtuigtechnicus (leerplan D/2009/7841/010 met addendum D/2011/7841/043)	29
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid'?	30
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	31
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	31
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	32
4.1 Aanvangsbegeleiding.....	32
4.2 Leerbegeleiding	33
4.3 Evaluatiepraktijk.....	34
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	36
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	38
6.1 Wat doet de school goed?.....	38
6.2 Wat kan de school verbeteren?	38
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	39

7	ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	40
8	VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	41

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Zaventems Vrij Onderwijs (ZAVO) biedt diverse studierichtingen aan binnen drie onderwijsvormen (aso, bso en tso). De school heeft twee vestigingsplaatsen die op wandelafstand van elkaar liggen. De leerlingen van de eerste graad en van de onderwijsvorm aso zijn gehuisvest in de Groenstraat; de leerlingen van het tso en het bso volgen de lessen in de Hoogstraat. De school benadrukt de eenheid van haar beleid en van haar schoolorganisatie binnen het geheel van de ZAVO-schoolgemeenschap. De schoolwerking wordt aangestuurd vanuit eenzelfde visie en vanuit hetzelfde pedagogisch project. De voorbije schooljaren is het aantal leerlingen sterk toegenomen. Hierdoor is een duidelijke nood aan leslokalen en infrastructuur ontstaan. Voor een aantal studierichtingen is een maximumcapaciteit bereikt en hanteert de school een inschrijvingsstop.

Het schoolbeleid is erin geslaagd een gestructureerd leer- en leefklimaat te creëren. Binnen dit kader beoogt de school om elke leerling maximale ontwikkelingskansen te bieden en heeft daarom een breed zorgbeleid ontwikkeld. De nadruk ligt op een persoonlijke benadering van de leerling. Naast de aandacht voor het welbevinden van de leerling, streeft het beleid een familiale context na met veel aandacht voor respect, openheid en overleg. Daarnaast vindt de school een brede en harmonische vorming belangrijk. Dit is onder meer zichtbaar in het aanbod aan vakoverstijgende activiteiten en in de projectwerking. De school gaat kwaliteitsvol om met de integratie van de vakoverschrijdende eindtermen in een aantal vakken, in het schoolleven en in projecten.

De sterke stijging van het aantal leerlingen zorgt tevens voor een uitbreiding van het lerarenteam. De school besteedt dan ook de nodige aandacht aan de aanvangsbegeleiding van beginnende leraren. Het begeleidingstraject voldoet aan twee belangrijke doelen: het vlot instromen van leerkrachten in de schoolwerking en een aanzet geven tot een blijvend professioneel reflecteren. De schoolcultuur stimuleert het jonge en dynamische lerarenteam tot engagement en inzet.

Op pedagogisch-didactisch vlak is de school gestart met een project om meer leerverantwoordelijkheid bij de leerlingen te leggen. In de eerste graad zijn de resultaten hiervan zichtbaar in het project onderzoekend leren en in de uitbouw van een krachtige ICT-omgeving. In de derde graad ging hernieuwde aandacht uit naar de realisatie van de onderzoekscompetentie en van de geïntegreerde proef. De school wil de volgende schooljaren meer aandacht besteden aan de pedagogisch-didactische ondersteuning van de tweede en de derde graad. Het inspectie-onderzoek naar de realisatie van de onderwijsdoelstellingen leverde een divers resultaat op. De studierichtingen Vliegtuigtechnieken en Vliegtuigtechnicus vormen voorbeelden van goede praktijk. Daarnaast voldoet de leerplanrealisatie voor Frans, lichamelijke opvoeding en Nederlands in de eerste graad A-stroom, voor lichamelijke opvoeding in de eerste graad B-stroom, voor wiskunde in de tweede en de derde graad aso en voor lichamelijke opvoeding en sport in de studierichting Sportwetenschappen van de tweede en de derde graad. Uit het erkenningsonderzoek blijkt verder dat binnen een aantal studierichtingen en vakken de gerichtheid op het leerprogramma nog voor verbetering vatbaar is. De leerplanrealisatie voldoet niet voor techniek in het eerste leerjaar van de B-stroom, voor mechanica in de studierichting Basismechanica, voor mechanica/elektriciteit in de studierichting Elektromechanica van de tweede graad, voor project algemene vakken in de derde graad bso en voor Frans in de derde graad bso. Dit laatste tekort wordt niet meegenomen in het advies omdat het een nieuw leerplan betreft en de implementatie ervan nog bezig is.

De tekorten zijn vooral te wijten aan een onvolledig of onevenwichtig onderwijsaanbod en aan een leerlingenevaluatie die onvoldoende valide en evenwichtig is. Met betrekking tot de leerplanrealisatie en de evaluatiepraktijk worden de vakgroepen nog niet voldoende beleidsmatig aangestuurd en opgevolgd. Daarnaast kent de delibererende klassenraad van de derde graad een aantal uitgestelde beslissingen toe die niet worden verleend conform de regelgeving, die stelt dat dit alleen in individuele en uitzonderlijke gevallen kan.

De school besteedt ruime aandacht aan preventieve en remediërende leerbegeleiding en creëert hiervoor de nodige structuren. De profilering als zorgschool is gebaseerd op enkele visieteksten met betrekking tot leerondersteuning en een brede leerlingenbegeleiding. Op klasniveau is de ondersteuning van leerlingen in hun leer- en ontwikkelingsproces echter verschillend naargelang de vakgroep of de vakleraar.

Voor de leerlingenevaluatie maakt de school praktische afspraken over de organisatorische aspecten van de evaluatie en over de puntenverhouding tussen dagelijks werk en examens. De inhoudelijke vormgeving van de evaluatie wordt toevertrouwd aan de vakgroepen. Omdat de vakgroepen en de individuele leraren binnen deze klijntijnen min of meer op hun eigen manier hun verantwoordelijkheid opnemen, resulteert dit in verschillen in de kwaliteit van de evaluatiepraktijk. Zo is de validiteit van de evaluatie in sommige vakken niet optimaal door een zwakke afstemming op de leerplandoelen. Wat betreft het attesteringsbeleid, heeft de school ernstige inspanningen geleverd om de motivering van de B- en C-attesten op punt te stellen. De motiveringen verwijzen naar genomen remediëringsacties en beslissingen van de begeleidende klassenraden in de loop van het schooljaar.

Uit het onderzoek naar de veiligheid en de bewoonbaarheid van de gebouwen, blijkt dat de schoolinfrastructuur niet voldoet aan de gestelde vereisten. De school heeft inspanningen geleverd om te beantwoorden aan de sterke aangroei van het aantal leerlingen. Toch leiden de vastgestelde tekorten tot een ongunstig advies wat betreft de veiligheid, hygiëne en bewoonbaarheid. Het inspectieteam is van oordeel dat de school deze tekorten op zelfstandige basis kan wegwerken. Ook het schoolbestuur ondersteunt de verbetering en de uitbreiding van de infrastructuur met een gefaseerd investerings- en masterplan.

Het beleid erkent het belang van interne en externe kwaliteitszorg. De klijntijnen voor een cyclische kwaliteitsbewaking zijn uitgetekend, maar worden nog onvoldoende omgezet in strategische en operationele doelstellingen. De aansturing en opvolging van het pedagogisch-didactisch handelen en het functioneren van de teamleden gebeurt nog niet voldoende planmatig. De beleidsaccenten voor de volgende schooljaren liggen op de uitwerking van een talenbeleid, het creëren van krachtige leeromgevingen, het anders leren omgaan met leren en evalueren en de verdere uitbouw van de leerbegeleiding. Het schoolbeleid streeft een gezamenlijke doelgerichtheid na, maar de krachtlijnen zijn niet steeds voldoende helder en transparant.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	Frans, lichamelijke opvoeding, Nederlands	
Graad 1 B	lichamelijke opvoeding, techniek	
Graad 1 Elektriciteit - Metaal	lichamelijke opvoeding	
Graad 1 Handel	Frans, lichamelijke opvoeding, Nederlands	
Graad 1 Industriële wetenschappen	Frans, lichamelijke opvoeding, Nederlands	
Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding	lichamelijke opvoeding	
Graad 1 Latijn	Frans, lichamelijke opvoeding, Nederlands	
Graad 1 Moderne wetenschappen	Frans, lichamelijke opvoeding, Nederlands	
Graad 1 Sociale en technische vorming	Frans, lichamelijke opvoeding, Nederlands	
Graad 2 ASO Economie	wiskunde	
Graad 2 ASO Latijn	wiskunde	
Graad 2 ASO Wetenschappen	wiskunde	
Graad 2 ASO Sportwetenschappen	lichamelijke opvoeding	sport
Graad 2 BSO Basismechanica		mechanica
Graad 2 TSO Elektromechanica		elektromechanica
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 ASO Sportwetenschappen	lichamelijke opvoeding	sport
Graad 3 BSO Kantoor	Frans, project algemene vakken	
Graad 3 BSO Kantooradministratie en gegevensbeheer	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Computergestuurde werktuigmachines	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Werktuigmachines	Frans, project algemene vakken	
Graad 3 BSO Kinderzorg	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Verzorging	Frans, project algemene vakken	
Graad 3 TSO Vliegtuigtechnicus		elektriciteit, mechanica
Graad 3 TSO Vliegtuigtechnieken		elektriciteit, mechanica

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Aanvangsbegeleiding

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De vakoverschrijdende eindtermen worden via een doelgerichte visie en planning op een adequate manier nagestreefd. De evaluatie van aanpak en uitvoering staat garant voor een kwaliteitsvolle opvolging en bijsturing.

Beleid	De visie en planning staan garant voor een kwaliteitsvolle invulling van de inspanningsverplichting voor VOET. De visie sluit perfect aan bij het opvoedingsproject van de school. Doorheen de leerjaren vormen de VOET een rode draad met als doel de leerlingen beter te begeleiden in hun groei naar competente volwassenen. De school kiest ervoor om de contexten kwaliteitsvol in de kijker te zetten door er jaarlijks twee grondig aan te bieden in de vorm van themadagen en buitenschoolse activiteiten. In de loop van vier schooljaren krijgen de leerlingen alle contexten aangeboden via de centraal georganiseerde activiteiten. De school heeft de intentie om elke leerling tijdens zijn schoolcarrière in contact te brengen met de verschillende (deel-)contexten. Hiermee wordt rekening gehouden bij de planning van de activiteiten. Binnen het klasgebeuren wordt op initiatief van de individuele leraar aanvullend gewerkt aan de VOET.
Doelgerichtheid	
Beleid	De organisatiestructuur functioneert vrij adequaat. De praktische organisatie van themadagen en uitstappen verloopt via de coördinatoren. Zij proberen leraren te betrekken bij de realisatie van deze klasoverstijgende activiteiten, maar krijgen weinig respons. Leraren organiseren wel nog extra murosactiviteiten of specifieke projecten die vakgerelateerd zijn en passen binnen de realisatie van een aantal vakoverschrijdende eindtermen.
Ondersteuning	De communicatie over de VOET-werking verloopt via een voorstelling op personeelsvergaderingen en via het digitale schoolplatform.
Beleid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt tot duidelijke conclusies en bijstellingen. Door op geregelde tijdstippen zowel de beleidsmatige aanpak als de uitvoering van de activiteiten en de projecten te evalueren en bij te sturen, tracht de school haar leer- en opvoedingsopdracht waar te maken. Uit de analyse blijkt een goede dekkingsgraad en diepgang in het nastreven van de VOET. In de schoolkrant wordt steeds uitgebreid gerapporteerd over de resultaten. Dit is een voorbeeld van goede praktijk.
Doeltreffendheid	
Beleid	Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en effectiviteit ervan zijn beperkt.
Ontwikkeling	Toch willen de coördinatoren het draagvlak vergroten en collega's warm maken door gerichte nascholingen over de jaarlijks geplande contexten aan te bieden.

Uitvoering Socioculturele samenleving	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De school laat zoveel mogelijk basisvaardigheden van de stam aan bod komen. Afhankelijk van de werkvorm wordt de ene vaardigheid/attitude diepgaander behandeld dan de andere. De huidige ICT-mogelijkheden bieden hier kansen. Tijdens de themadagen zijn er voor alle klassen projecten waarin gericht wordt gewerkt aan de meeste eindtermen.
Uitvoering Mentale gezondheid	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De eindtermen in verband met het omgaan met emoties en problemen, evenals het omgaan met de eigen ontwikkeling en met relaties, worden naast de themadagen vooral aangereikt binnen de vakken godsdienst, project algemene vakken en aardrijkskunde. Voor de realisatie van de eindtermen rond kunst en cultuur zijn er nog groeikansen. Momenteel worden ze aangereikt via de klasgroepen die plastische opvoeding en/of esthetica in hun lessenspakket hebben.

3.1.1.2 Frans in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2010/014)

Voldoet

De verschillende leerplancomponenten komen voldoende evenwichtig en volledig aan bod. De leerbegeleiding is aangepast aan de noden van alle leerlingen en de infrastructuur en uitrusting voldoen. De evaluatiepraktijk voldoet nipt.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Het onderwijsaanbod dekt in voldoende mate de eindtermen en leerplandoelstellingen. De leerlingenresultaten variëren van net voldoende tot goed. Dit wijst op een globaal voldoende bereiken van de leerplandoelen door de meerderheid van de leerlingen. Er is een gelijkmatige aandacht voor de receptieve vaardigheden. Het vlot en verzorgd gebruik van het Frans als onderwijstaal vormt een extra bron van luistervaardigheid voor de leerlingen. Het gamma van tekstsoorten aangereikt door de eindtermen en het leerplan, wordt quasi volledig geëxploreerd. Narratieve teksten komen minder frequent aan bod maar worden wel aangereikt. Productieve vaardigheden worden frequent getraind. Het aanbod is echter niet altijd logisch opgebouwd van het beschrijvende naar het structurerende verwerkingsniveau, maar wordt vaak bepaald door het handboek. Positief is dat kennis opgebouwd wordt in betekenisvolle contexten. De leraren streven er tevens naar de grammaticale en lexicale componenten te integreren in het vaardigheidsonderwijs of toch minimaal de transfer naar mondelinge of schriftelijke productie te maken, onder meer door activerende werkvormen te hanteren. In de extra uren 'onderzoekend leren' staan creatief-communicatieve opdrachten centraal en tracht men meerdere vaardigheden te integreren. Tijdens deze uren creëert men tevens mogelijkheden tot een meer uitdagend aanbod voor Franstalige leerlingen en een meer ondersteunend aanbod voor Nederlandstalige leerlingen.
Evaluatiepraktijk <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i> <i>Evenwicht</i>	De vakgroep heeft recentelijk haar evaluatiepraktijk bijgestuurd en werkt aan een meer representatieve evaluatie waarin de toetsing van grammatica en woordenschat het reproductieniveau overstijgt en taaltaken meer centraal staan. De evaluatie van de leerplandoelen voor lezen en luisteren voldoet in de examens. De evaluatie van schrijfvaardigheid is niet altijd valide omdat de opdrachten niet integraal afgestemd zijn op de eindtermen en de leerplandoelen. De evaluatie van spreek- en gespreksvaardigheid is onvoldoende transparant en wordt voornamelijk bepaald door het aanbod in de gebruikte handboeken. De eindtermen en leerplandoelen zijn hier onvoldoende richtinggevend. De toetsing voor dagelijks werk van vorig schooljaar vertoont een onevenwicht

tussen kennis en vaardigheden. In het dagelijks werk wordt onvoldoende nagegaan of de leerlingen de doelen m.b.t. de vaardigheden bereiken. Positief is dat men sinds dit schooljaar afspraken heeft m.b.t. een frequentere evaluatie van de vaardigheden in het dagelijks werk. Op die manier krijgen de leerlingen een correcter beeld van hun progressie voor de vijf vaardigheden. Een geïntegreerde evaluatie van kennis en vaardigheden aan de hand van communicatief-creatieve opdrachten komt beperkt tot stand, namelijk in de opdrachten voor 'onderzoekend leren'.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Een positief leerklimaat en activerende en gevarieerde werkvormen stimuleren de betrokkenheid van de leerlingen. Tijdens de extra uren 'onderzoekend leren' stellen de leraren taakgericht werken, zowel zelfstandig als in groep, centraal. Leerlingen worden hierbij nog niet systematisch ondersteund met stappenplannen of spreek- en schrijfplannen en de aandacht voor leerstrategieën is eerder impliciet. Er worden maatregelen genomen voor leerlingen met leerstoornissen en er is voldoende aandacht voor (mondelinge) feedback en remediëring.

Uitrusting

Leermiddelen

ICT

Inzet uitrusting

De school voorziet in een krachtige leeromgeving en leraren maken gebruik van ICT om het rendement van het onderwijsleerproces te verhogen. Het gebruik van audiovisueel materiaal voldoet. Via de elektronische leeromgeving krijgen leerlingen extra digitale verwerkingsoefeningen aangereikt. Leraarafhankelijk wordt de ruim beschikbare ICT-infrastructuur ook aangewend in functie van het bereiken van de eindtermen, zoals bijvoorbeeld voor het inoefenen van digitale correspondentie.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

Vorming

Vakbekwaamheid en de professionele taakbekommernis zijn ruim voldoende aanwezig. Door het horizontaal en verticaal overleg bouwt men aan een stijgende gelijkgerichtheid. Het gezamenlijk uitwerken van studiemateriaal en examens stimuleert het zelfreflecterend vermogen waardoor de vakgroep zich bewust is van de werkpunten. De leraren besteden voldoende aandacht aan deskundigheidsontwikkeling en trachten de nieuw verworven inzichten te multipliceren en te implementeren. Recentelijk werd ook beroep gedaan op de hulp van de pedagogische begeleidingsdienst.

3.1.1.3 Lichamelijke opvoeding de eerste graad (leerplannen 2008/004 en 2008/005)

Voldoet

De eindtermen en leerplanrealisatie voldoen nipt en de evaluatie is valide.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Hoewel de leerplanrealisatie in grote lijnen voldoet zijn er enkele bijstellingen nodig. Ondanks de gezamenlijke planningsdocumenten is de horizontale leerplanrealisatie sterk (klas)verschillend, omdat de voorziene onderwijstijd in de praktijk niet wordt gehaald.

Daarnaast blijkt na onderzoek van documenten dat een overaanbod van zwemuren in de eerste graad, de realisatie van de overige bewegingsgebieden onder druk zet. Hierdoor merken we dat bepaalde leerinhouden éénmalig of kortstondig aangeboden worden ten koste van de diepgang en het rendement van het leerproces.

Er bestaat een leerlijn voor de bewegingsdoelen waaraan de vakgroep persoonsdoelen gekoppeld heeft. Een ontwikkelingsgerichte opbouw van de persoonsgebonden leerlijn, over de graden heen, ontbreekt echter.

De vakgroep zorgt voor een gevarieerd extracurriculair sportaanbod onder de vorm van klassenturnoeien en vrije sportlessen. Dit draagt bij tot een verdieping en verruiming van het curriculum.

Uitrusting

Inzet uitrusting

Leermiddelen

ICT

De school beschikt over voldoende sportinfrastructuur en leermiddelen. Een meer doordachte planning van het zaal- en zwembadrooster, over de graden heen, zou bijdragen tot een betere realisatie van de leerplandoelen in alle onderwijsvormen.

ICT is te weinig geïntegreerd in het leerproces, alhoewel de nodige voorzieningen (internettoegang) aanwezig zijn.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

Binnen de vakgroepwerking werd de puntenverhouding tussen de bewegingsdoelen enerzijds en persoonsdoelen en attitudes anderzijds vastgelegd. Er wordt hier een onderscheid gemaakt tussen de A en B stroom.

Er bestaan zowel kwalitatieve als kwantitatieve evaluatiecriteria en een beschrijving van de evaluatie-inhouds voor de bewegingsgebonden leerplandoelen. De leraren communiceren deze informatie door middel van evaluatiefiches aan de leerlingen.

De persoonscomponent van de leerplandoelen en de attitudes worden nog te weinig expliciet gerapporteerd.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Er worden activerende werkvormen gebruikt zodat de leerlingen kansen krijgen tot zelfstandig en samenwerkend leren.

Leerlingen die zwak scoren voor bewegingsvaardigheden krijgen remediëringkansen tijdens de begeleide middagsport.

Deskundigheidsbevordering

Vorming

Overleg

Er wordt regelmatig vakspecifieke en algemene nascholing gevolgd zodat er voldoende deskundigheid aanwezig is om kwalitatief bewegingsonderwijs aan te bieden. De vakgroepwerking wordt gekenmerkt door collegialiteit. De vakgroep pleegt regelmatig formeel en informeel overleg over zowel organisatorische als vakinhoudelijke onderwerpen.

3.1.1.4 Nederlands in de eerste graad in de A-stroom (leerplan 2010/016)

Voldoet

De eindtermen worden in voldoende mate aangeboden en gerealiseerd. Alle leerplancomponenten komen vrij evenwichtig aan bod. De evaluatiepraktijk is voldoende afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De drie componenten van het leerplan (taalvaardigheid, taalbeschouwing en aanzet tot literaire competentie) komen voldoende evenwichtig aan bod. De nadruk ligt vooral op de communicatieve functie van de taal. De vakgroep volgt de visie van het leerplan en tracht in de eerste plaats de receptieve en productieve taalbeheersing van de leerlingen te bevorderen. Taalvaardigheden onderling en de taalvaardigheden en taalbeschouwende elementen worden vaak geïntegreerd aangeboden. De taalopdrachten situeren zich meestal in een contextrijk kader. De relevantie van de opdrachten en de actualiteitswaarde ervan is soms nog niet voldoende aanwezig.

De inductieve methode is vaak het vertrekpunt voor de ontwikkeling van de taalbeheersing. Leerlingen kunnen taalverschijnselen ontdekken en reflecteren over het taalgebruik en de achterliggende taalsystematiek. Spelling, woordenschat en grammatica worden regelmatig binnen zinvolle contexten aangeboden en geëvalueerd. Toch worden de leerlingen nog niet voldoende aangemoedigd om na te denken over hun eigen of andermans taalgebruik. Zo is er weinig of geen aandacht voor het taalgebruik in de notities van de leerlingen en zijn er geen gelijkgerichte afspraken over het verbeteren van opdrachten en toetsen. Leerlingen krijgen hierdoor nog onvoldoende kansen om zichzelf te corrigeren en taalverwerving als een leerproces te zien waarin zij kunnen groeien.

De productieve taalvaardigheden komen regelmatig aan bod, maar een leerlijn binnen de eerste graad en over de graden heen is nog niet voldoende geconcretiseerd. De vakgroep heeft de criteria omschreven waaraan een spreek- of schrijfopdracht moet voldoen. Een verdere afstemming ervan, communicatie erover met de leerlingen en een voortzetting naar de tweede graad, staan op het programma.

De literatuurcomponent vertrekt voldoende vanuit de leeservaring. De doelen zijn gericht op het leesplezier en op de aanzet tot literaire competentie, waarbij zowel de tekstverwerking als creatieve opdrachten aan bod komen. Schooltaal en instructietaal vormen een onderdeel van het programma, maar een strategisch talenbeleid is nog niet ontwikkeld.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De vakgroep beschikt over voldoende leermiddelen voor de realisatie van de leerplandoelen. De school heeft geïnvesteerd in voorzieningen voor multimedia-gebruik. Elk lokaal is uitgerust met projectiemogelijkheden en een internetverbinding. De leraren wenden deze mogelijkheden regelmatig aan om de lessen visueel te ondersteunen.

In de eerste graad is de school gestart met het individueel gebruik van laptops door de leerlingen. Een duidelijke visie en strategie voor het inzetten van deze toestellen in het lesgebeuren, is nog in ontwikkeling. Daarnaast kunnen de leerlingen terecht in de bibliotheek voor lectuur, onderzoekwerk of om met computers te werken.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatie is voldoende representatief voor de leerplandoelen. De vakgroep streeft een gezonde verhouding na tussen de evaluatie van de taalvaardigheden en van de taalbeschouwing. De leraren stellen de summatieve evaluatie in gezamenlijk overleg op en ook de opdrachten en toetsen worden onderling gedeeld. Binnen het geheel van de formatieve evaluatie dreigt het puntengewicht soms over te hellen naar de taalbeschouwende elementen. De evaluatie is over het algemeen voldoende transparant.

Het aanbod en de beoordeling van de vakgebonden attitudes is overgeheveld naar de lesuren en de evaluatie binnen het onderzoekend leren. De bedoeling van het project 'onderzoekend leren' is meer aandacht te besteden aan de leerhouding en het leerproces van de leerlingen. Op dit ogenblik verhoogt de afzonderlijke evaluatie van attitudinale doelen de taakbelasting en worden deze doelen losgekoppeld van de taalvaardigheden. De verdere integratie van deze leerdoelen en van de evaluatie ervan binnen het volledige curriculum Nederlands bieden toekomstperspectieven.

De kwaliteit van de evaluatie wordt door de vakgroep bewaakt. Een aantal vragen en opdrachten peilen echter niet voldoende naar het vereiste beheersingsniveau, neigen te sterk naar reproductie of zijn niet voldoende vaardigheidsgericht.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Het schoolbeleid stimuleert met een aantal initiatieven het taalgericht en communicatief onderwijs. Een gesplitst lesuur, waarbij de klasgroep onder twee leraren wordt verdeeld, biedt onder meer de mogelijkheid de mondelinge taalvaardigheid uit te diepen en de leerlingen persoonlijker te begeleiden. Daarnaast beogen de lesuren onderzoekend leren de leerverantwoordelijkheid meer bij de leerling te leggen. Taalactiverende en taakgerichte werkvormen vinden hierdoor gemakkelijker hun weg naar de klaspraktijk.

De school levert inspanningen om de talige beginsituatie van de leerlingen in kaart te brengen. Met de verzamelde gegevens wordt echter nog onvoldoende gericht aan de slag gegaan. Voorlopig is er nog geen behoefte om structurele inspanningen te leveren voor de ondersteuning van mogelijke taalmoeilijkheden binnen de grote groep leerlingen met als thuistaal niet het Nederlands.

Op het vlak van preventieve leerbegeleiding (leren leren) wordt vooral de OVUR-methode (oriënteren, voorbereiden, uitvoeren en reflecteren) angewend. De leerlingen zijn vertrouwd met deze leerstrategie.

De begeleiding van de leerlingen verloopt met de nodige zorg. Leerlingen met specifieke leermoeilijkheden kunnen genieten van ondersteunende maatregelen. Differentiatie en remediëring behoren nog wat weinig tot de klaspraktijk. Vooral in remediërend opzicht is het aanbod op klasniveau nog te beperkt.

Deskundigheidsbevordering

De vakgroep zorgt voor een aantal concrete en gelijkgerichte afspraken over de onderwijs- en evaluatiepraktijk. De jonge en dynamische groep leraren komt regelmatig samen om inzichten en ervaringen uit te wisselen. Via zelfevaluatie heeft de vakgroep een aantal van haar sterktes en zwaktes in kaart gebracht en streeft zij op deze wijze kwaliteitsverbetering na. De eerste aanzet is gegeven om ook over de graden heen meer gelijkgericht te werken.

De vakgroep besteedt aandacht aan deskundigheidsontwikkeling door navormingen te volgen en de nieuwe inzichten binnen de vakgroep te delen. Op de pedagogische begeleiding wordt geen beroep gedaan.

3.1.1.5 Techniek in de eerste graad in het eerste leerjaar van de B-stroom (leerplan 2010/020)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden onvoldoende evenwichtig en geïntegreerd aangeboden. Het aanbod vertoont weinig horizontale en verticale samenhang. De evaluatiepraktijk gaat onvoldoende na of de onderwijsdoelstellingen bereikt worden.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Het leerplan adviseert om per verkenningsgebied één lesuur te besteden. De school biedt echter zeven verkenningsgebieden aan in zes lestijden, namelijk voeding, verzorging, elektriciteit, kunststoffen, hout, metaal en informatie- en communicatietechnologie. Door deze keuze bieden de leraren, afhankelijk van het gebied, niet alle ontwikkelingsdoelen en leerplandoelstellingen volledig en evenwichtig aan. Zo komen deze van 'kunststoffen' en 'gezondheid' onvoldoende aan bod. Het verkenningsgebied voeding krijgt extra veel aandacht. Hoewel de meeste projecten aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen vertrekken ze niet vanuit een concrete probleemstelling. Hierdoor missen de leerlingen de nodige impulsen om hun zelfredzaamheid te verhogen. Bij de technische realisaties ligt de nadruk veelal op het 'uitvoeren' en minder op de 'probleemomschrijving' en het 'ontwerpen'. De beheersingsniveaus 'begrijpen', 'duiden' en 'hanteren', zijn naargelang het gebruikte lesmateriaal soms concreet opgenomen. De leraren schenken voorlopig weinig aandacht aan de horizontale en verticale samenhang tussen techniek en de andere vakken. Zo is er ondoordachte overlapping tussen het verkenningsgebied voeding-verzorging en het vak natuurwetenschappen. De leraren houden bovendien geen rekening met de mogelijke ondersteunende kennis van deze vakken bij de uitwerking van de techniekprojecten. In de projecten is er aandacht voor latere beroepen die met techniek te maken hebben.
Curriculum Onderwijsorganisatie <i>Samenstelling klasgroepen</i>	De lestijden techniek zijn overwegend in clusters van minimum twee lesuren evenwichtig geprogrammeerd. Hoewel de klasgrootte voldoet om functioneel te kunnen werken aan de onderwijsdoelen lukt het niet altijd de lessen in te roosteren in een vaklokaal.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De technieklokalen beschikken over de minimale materiële vereisten en lenen zich perfect tot samenwerkend en onderzoekend leren. De organisatie van de lesactiviteiten is hier echter nog onvoldoende op afgestemd. De leerlingen beschikken over voldoende ICT-uitrusting voor de realisatie van de onderwijsdoelstellingen. De expertise voor doordacht gebruik hiervan moet nog groeien.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Onder meer door de keuze voor het aanbieden van een extra verkenningsgebied komen niet alle onderwijsdoelstellingen effectief en evenwichtig aan bod in de evaluatie. In tegenstelling tot wat het leerplan vraagt, is de evaluatiepraktijk nog sterk product- en te weinig procesgericht. De evaluatie maakt dan ook nog te weinig deel uit van het leerproces. De einddoelstelling dat de leerling door zelfevaluatie zijn handelen leert bijsturen om te komen tot kwaliteitsverbetering, is dan ook nog maar beperkt merkbaar in de evaluatiepraktijk. Dit schooljaar zijn de leraren wel gestart met zelfevaluatie, maar de beoordelingscriteria zijn nog niet opgenomen.

Leerbegeleiding*Preventief**Curatief*

Het studiemateriaal is vrij divers en varieert afhankelijk van het verkenninggebied. Zo maken sommige leraren gebruik van leerboeken en anderen van eigen cursussen. Bepaalde delen van het cursusmateriaal zijn niet afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Zo wordt voor een aantal projecten alleen een Engelstalige leidraad gebruikt. Een gelijklopende opbouw volgens het technisch proces, dat de herkenbaarheid voor de leerlingen verhoogt, is niet aanwezig.

De lessen verlopen in een leer- en leefklimaat waar begeleiding en het welbevinden van de leerlingen sterk centraal staan. De remediëring bestaat hoofdzakelijk uit het onmiddellijk bijsturen van de leerlingen tijdens de lessen.

Professionalisering**Deskundigheidsbevordering***Overleg**Vorming*

Uit de vakgroepverslagen blijkt dat de leraren een correcte visie op het leerplan hebben. Toch hebben ze nog te weinig tijd besteed aan de implementatie hiervan. Zo zijn er nog geen sluitende afspraken over een gelijklopende aanpak van de projecten noch van de evaluatie binnen de verkenninggebieden.

De leraren zijn vakdeskundig en professioneel ingesteld en volgen regelmatig nascholingen. De vakgroep beschikt alvast over voldoende reflecterend vermogen om de hierboven beschreven werkpunten aan te pakken.

3.1.1.6 PV/TV mechanica in bso tweede graad in de studierichting Basismechnica (leerplan 2006/068)**Voldoet niet**

De leerplandoelstellingen worden niet bereikt conform de vereisten van het geïntegreerd leerplan: de theoretische en praktische vaardigheden worden onvoldoende in samenhang aangeboden. De leerplandoelstellingen worden niet evenwichtig en soms niet op het gepaste beheersingsniveau gerealiseerd. De evaluatiepraktijk is niet valide.

Onderwijsaanbod*Volledigheid**Evenwicht**Beheersingsniveau**Samenhang*

De vaststellingen zijn gebaseerd op het onderzoek van de vakken van het specifiek gedeelte met de administratieve benaming PV en TV Mechanica/Elektromechanica/Elektriciteit/Centrale verwarming/Lassen-constructie/Sanitair. Het herverkavelen van de specifieke leerplandoelstellingen en de bijhorende inhouden in afzonderlijke vakken ondermijnt de geïntegreerde en evenwichtige implementatie van het leerplan. De noodzakelijke geïntegreerde samenhang met betrekking tot de leerplandoelstellingen van technisch tekenen, theorie en praktijk ontbreekt grotendeels. Het samenspel van kennis, vaardigheden en attitudes volgens het technologisch proces valt niet te bespeuren. Hoewel de meeste praktische oefeningen relevant zijn en aansluiten bij de studierichting, starten deze zonder theoretische onderbouw of opzoekwerk van kenmerken van materialen, gereedschappen en uitvoeringstechnieken via internet, cd-roms,... Ook maken de leraren geen gebruik van eenvoudige educatieve programma's voor het lezen van tekeningen, ruimtelijk voorstellings- en waarnemingsvermogen, eenvoudige rekenbladen of geprogrammeerde formulieren om de kostprijs te berekenen.

Het aanbrengen van de theoretische begrippen gebeurt niet aan de hand van concrete realisaties of machines. De leraren bieden daarenboven heel wat van deze doelstellingen, waaronder 'de bewegingen en krachtwerkingen bij realisaties en machines' veel te diepgaand en te theoretisch aan. De leraren gaan zo voorbij aan wat het leerplan voorschrijft, namelijk dat bij een opdracht de voorkennis en voorbereiding beperkt moeten worden tot wat minimaal nodig is om ze uit te voeren. Het clusteren van de tekendoelstellingen in een apart vak maakt dat in het eerste leerjaar veelvuldig geoefend wordt in het tekenen van aanzichten die niet gerelateerd zijn aan de uitvoering.

Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	De studierichting beschikt over geschikte vaklokalen en werkplaatsen die uitgerust zijn met de minimale materiële leermiddelen. De leraren zetten het aanwezige materiaal efficiënt in met het oog op het bereiken van de onderwijsdoelstellingen in de praktische realisaties. Hoewel de infrastructuur geschikt is om het geïntegreerd werken te implementeren, voldoet de werkplaats in de vestiging Hoogstraat maar nipt aan de minimale comfortvoorwaarden. Bovendien gebruiken de leerlingen een aantal machines zonder afscherming en gebeurt het stapelen van materiaal vrij gebrekkig waardoor grote veiligheidsrisico's genomen worden.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	Hoewel de leraren gebruik maken van zowel proces- als productevaluatie, hebben ze de leerlingen nauwelijks aangezet tot zelfevaluatie. De leraren zien evaluatie nog te sterk als een afzonderlijke activiteit in plaats van een progressief leermoment. Bovendien ontbreken de criteria voor een éénduidige evaluatie. De einddoelstelling dat de leerling door zelfevaluatie zijn handelen leert bij te sturen om te komen tot kwaliteitsverbetering, is dan ook weinig merkbaar in de evaluatiepraktijk. De leraren evalueren tevens de attitudes van de leerlingen, maar kennen hieraan een veel te hoog puntenpercentage toe (50%). De evaluatie van de technische vakken beperkt zich tot reproductie van kennis via examens. De opdrachten en vraagstelling zijn niet afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Heel wat vragen bestaan uit berekeningen, terwijl het leerplan hiervan totaal afziet.
Leerbegeleiding <i>Preventief Curatief</i>	Het studiemateriaal voor de praktische vakken is gestructureerd en afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Door het ontbreken van de noodzakelijke samenhang met de theoretische vakken en de noodzakelijke implementatie van het technisch-technologisch concept, is het studiemateriaal wel aan een update toe. Het cursusmateriaal om de theoretische samenhang te verzorgen, is niet afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De leraren begeleiden de leerlingen op een degelijke wijze tijdens de uitvoering van hun werkopdrachten. Regelmatig krijgen de leerlingen gepaste feedback, waardoor de lessen in een aangenaam en constructief leef- en leerklimaat verlopen.
Professionalisering Deskundigheidsbevordering <i>Overleg Vorming</i>	Het verleg binnen de vakgroep heeft nog niet geleid tot een duidelijke visie en tot gelijkgerichtheid over geïntegreerd werken en evalueren. Nascholingsactiviteiten zijn in hoofdzaak vakgebonden, terwijl een grote nood bestaat aan navorming over geïntegreerd werken en over pedagogisch-didactische thema's.

3.1.1.7 Project algemene vakken in bso derde graad in de studierichtingen **Werktuigmachines, Computergestuurde werktuigmachines, Kantoor, Kantooradministratie en gegevensbeheer, Verzorging en Kinderzorg (leerplannen 2010/019, 2012/026 en 2006/019)**

Voldoet niet

De eindtermen en leerplandoelstellingen worden niet in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatiepraktijk is niet voldoende representatief voor de leerplandoelstellingen. De minimale materiële vereisten zijn ontoereikend.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid Evenwicht Beheersingsniveau Samenhang</i>	De vakgroep legt de klemtoon voor de realisatie van het leerplan op de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid, de spreekvaardigheid, de ICT-vaardigheden en de actualiteit. Hiermee komen echter een aantal leerplandoelstellingen onvoldoende of niet aan bod. Vooral de ontwikkeling van de (maatschappelijke) zelfredzaamheid van de jongeren staat niet voldoende centraal. De vakgroep heeft initiatieven genomen om de leerplandoelen om te zetten in een lespraktijk die is afgestemd op de vaardigheden die jongeren nodig
---	---

hebben om op een adequate wijze in de maatschappij te kunnen functioneren. De ideeën zijn echter nog niet voldoende vertaald naar een concrete en doelgerichte invulling. Daarnaast ontbreekt een duidelijke normstelling voor de te bereiken doelstellingen. Ook een welomschreven en concrete leerlijn binnen de graad en graadoverstijgend is nog in ontwikkeling. Binnen de studierichtingen Verzorging en Kinderzorg worden de lesuren die wegvallen onder meer als gevolg van de stageperiodes, niet voldoende gecompenseerd. Het lesaanbod is hierdoor in beide studierichtingen ontoereikend om de doelstellingen te kunnen realiseren.

Binnen de cluster informatieverwerking en -verwerking wordt niet genoeg doelgericht gewerkt aan de ontwikkeling van de diverse onderdelen van de functionele taalvaardigheid. De spreekvaardigheid komt aan bod via het actualiteitsproject (journalist van de week), maar de beoordelingscriteria ervan zijn niet steeds duidelijk en er wordt niet zelden over gecommuniceerd met de leerlingen. De geïntegreerde proef staat centraal in de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid; deze ondersteuning is waardevol. Lees-, luister- en kijkvaardigheid worden slechts beperkt doelgericht behandeld. Daarnaast is de aandacht voor het zelfstandig vinden, selecteren, gebruiken van en reflecteren over de ingewonnen informatie, vrij beperkt. De informatiebronnen zijn meestal alleen de in de cursus aangereikte teksten. De (materiële) mogelijkheden zijn hiervoor tevens ontoereikend. De werkwijze die het leerplan voorstelt, om de informatie te verwerken, te gebruiken, erover te reflecteren en vervolgens te evalueren, wordt niet voldoende aangewend. Hierdoor wordt er eveneens te weinig gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatiebekwaamheid en het probleemoplossend denken. Soms worden activerende en groepsgerichte werkvormen gehanteerd, waardoor de leerlingen leren samenwerken en reflecteren over de opdrachten. Binnen de cluster probleemoplossend denken is er regelmatig aandacht voor de rekenvaardigheden. De aansluiting bij het beroepenveld van de jongeren wordt hierbij echter niet vaak benut. De cluster maatschappelijke participatie is sterk aanwezig via de aangereikte onderwerpen. De gekozen thema's sluiten aan bij de leefwereld van de jongeren en ze zijn gericht op maatschappelijke bruikbaarheid. Ook de actualiteit wordt regelmatig geïntegreerd in het curriculum. De nadruk ligt echter nog niet voldoende op het verkennen, bespreken en het in praktische situaties kunnen gebruiken van de informatie. Het tijd- en ruimtewustzijn is, evenals het maatschappelijk bewustzijn, te weinig gericht op de relevante facetten van de leefwereld van de jongeren.

In het derde leerjaar van de derde graad wordt de leerlijn, die meer nadruk legt op het zelfstandig oplossen van problemen, het uitwerken van projecten en het functioneren in teamverband, nog onvoldoende opgenomen. Het werken met thema's wordt te sterk bekeken als doel op zich en minder als middel om de leerdoelen te realiseren. De vakgroep heeft enkele schooljaren geëxperimenteerd met allerlei les- en cursusmateriaal, waardoor de leerplandoelen aan belang hebben ingeboet. Nochtans hebben een aantal zelf ontwikkelde projecten hun waarde reeds aangetoond.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De leraren beschikken over onvoldoende middelen om een krachtige leeromgeving te kunnen aanbieden. Voor project algemene vakken zijn geen degelijk uitgeruste vaklokalen beschikbaar. Het aanbieden van activerende werkvormen of projectmatige opdrachten is onder meer hierdoor beperkt. Een aantal leerplandoelstellingen, vooral rond informatieverwerking en –verwerking en functionele ICT-geletterdheid, kunnen moeilijk gerealiseerd worden. Ondersteunend materiaal, zoals atlassen, rekenmachines en woordenboeken zijn niet voldoende vlot beschikbaar. Er zijn wel mogelijkheden om geluids- en beeldmateriaal te integreren. Voor het integreren van ICT-ondersteuning is de infrastructuur ontoereikend; de ICT-lokalen zijn zelden beschikbaar. De school voorziet op korte termijn een verbetering van de situatie.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatiepraktijk is onvoldoende representatief voor de leerplandoelen en binnen de evaluatie ontbreekt het aan een behoorlijk evenwicht tussen de eindtermclusters. De leerlingen zijn daarnaast onvoldoende op de hoogte van de evaluatiecriteria en van de gestelde verwachtingen. De vakgroep heeft nog geen gelijkgerichte visie op evalueren ontwikkeld. De evaluatie van de functionele taalvaardigheden worden vaak verengd tot spreekvaardigheid, spelling en kennis van woordenschat. De functionele rekenvaardigheden worden wel voldoende in de evaluatie opgenomen. Aspecten als organisatiebekwaamheid, informatieverwerking en tijd- en ruimtebewustzijn komen te weinig aan bod in de beoordelingen. Over het algemeen is de evaluatiepraktijk onvoldoende gericht op het in kaart brengen van de verworven vaardigheden van de leerlingen en op de ondersteuning van hun leerproces. Nochtans zijn er ook signalen zichtbaar dat er gezocht wordt naar een meer procesmatige invulling van de evaluatiepraktijk. Op het digitale schoolplatform zijn veel (evaluatie)documenten beschikbaar, maar er zijn nog onvoldoende gelijkgerichte afspraken gemaakt over de keuze en het gebruik ervan. De aandacht voor de evaluatie van vakgebonden attitudes en van de leerplandoelen die competentiegericht zijn, zoals de organisatiebekwaamheid en de ICT-vaardigheden, is vrij beperkt. Leerlingen worden ook niet voldoende betrokken bij het evaluatieproces; kansen tot zelf en –peerevaluatie worden nauwelijks benut.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Het aantal leerlingen per klasgroep is over het algemeen vrij beperkt, zodat de leraren de nodige begeleiding kunnen aanreiken. Zij besteden dan ook aandacht aan een brede zorgbegeleiding en aan het welbevinden van de leerlingen. Leerlingen met specifieke moeilijkheden kunnen genieten van gepaste ondersteunende maatregelen. De ondersteuning bij de opbouw van de geïntegreerde proef is degelijk en waardevol. Op het vlak van de preventieve leerbegeleiding worden aspecten van het leren leren niet voldoende systematisch geïntegreerd. Leerstrategieën en stappenplannen worden veeleer zelden aangewend ter ondersteuning van het onderwijsleerproces. De zorg voor een correct taalgebruik is beperkt en de leerlingen leren niet voldoende te reflecteren over hun taalgebruik. De beginsituatie van de leerlingen wordt nauwelijks in kaart gebracht. De leraren zijn nog niet voldoende vertrouwd met de mogelijkheden tot differentiatie en remediëring. Daarnaast worden de leerlingen te weinig uitgedaagd om hun leerproces mee te sturen.

3.1.1.8 Frans in bso derde graad in de studierichtingen Werktuigmachines, Kantoor en Verzorging(leerplannen 2012/026 en 2012/058)

Voldoet niet

De onvoldoende leerplanrealisatie is toe te schrijven aan een onvolledig onderwijsaanbod (in de studierichting Werktuigmachines) en aan een leerlingenevaluatie die onvoldoende valide en evenwichtig is. Dit tekort voor dit structuuronderdeel wordt niet meegenomen in het advies omdat het een nieuw leerplan betreft en de implementatie ervan nog bezig is.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen

In de studierichting Werktuigmachines opteert de school voor een integratie van de leerplandoelen project algemene vakken en moderne vreemde talen. In de studierichting Verzorging wordt het zelfredzaamheidspakket Frans (basisvorming) in twee aparte wekelijkse lestijden aangeboden. Ook in de studierichting Kantoor kiest men ervoor om de basisvorming en de bijkomende specifieke doelstellingen in aparte lestijden aan te bieden. Deze verschillende organisatievormen en de groepering van leerlingen volgens studierichting, laten de leraren toe in te spelen op de noden en de leefwereld van de leerlingen en de link te leggen met hun toekomstige professionele context.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De onderwijsdoelstellingen worden met voldoende samenhang aangeboden voor wat de studierichtingen Kantoor en Verzorging betreft. Het aanbod is voldoende evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Er is aandacht voor vaardigheidsgericht onderwijs waarbij het trainen van spreek- en gespreksvaardigheid centraal staat. Dit sluit ook aan bij de noden van de doelgroep. In de studierichting Kantoor worden de specifieke doelstellingen voldoende gerealiseerd. Enkel de leerplandoelen m.b.t. klachten en bestellingen komen minder aan bod. De aangereikte situaties sluiten voldoende aan bij de toekomstige werkcontext van de leerlingen.

In de studierichting Werktuigmachines wordt woordenschatverwerving sterk benadrukt ten nadele van communicatieve doelen en zelfredzaamheid. Luister-, lees-, schrijf- en gespreksvaardigheid komen slechts beperkt aan bod en er is te weinig aandacht voor het aanleren van taalstructuren die noodzakelijk zijn om taaltaken te kunnen uitvoeren of te vergemakkelijken. Het onderwijsaanbod is hierdoor onvolledig en onevenwichtig.

De leerlingenresultaten voldoen, maar zijn gebaseerd op een niet representatieve evaluatie (zie verder) en een onvolledig onderwijsaanbod (in de studierichting Werktuigmachines) zodat ze geen correcte informatie geven over het bereik van de leerplandoelen en het reële studiepeil van de leerlingen.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatiepraktijk is niet valide en gaat onvoldoende na of de onderwijsdoelstellingen worden bereikt. In de studierichting Werktuigmachines kiest men voor gespreide evaluatie, maar het evaluatiebeleid moet nog verder vorm krijgen. Tijdens de doorlichting kon men enkel woordenschattoetsen voorleggen. Hierdoor worden leerlingen eenzijdig geëvalueerd. In de studierichting Verzorging toetst men frequent doorheen het schooljaar, maar de puntenverhouding tussen kennis en vaardigheden is onevenwichtig en ondermijnt hier de evaluatie. Sommige vaardigheden (lezen en schrijven) zijn ondervertegenwoordigd in de toetsing en de evaluatiegegevens voor spreek- en gespreksvaardigheid zijn voor de leerlingen onvoldoende transparant. In de studierichting Kantoor overstijgt de evaluatie onvoldoende het reproductieniveau, vooral in de examens. Dit manifesteert zich in contextloze oefeningen, vertalingen en reproductieve vraagstelling bij gelezen teksten. Ook hier zijn de evaluatiegegevens voor spreek- en gespreksvaardigheid onvoldoende transparant omdat ze niet gebaseerd zijn op duidelijke criteria. De toetsing voor schrijven is niet valide : de opdrachten zijn onvoldoende afgestemd op de eindtermen en leerplandoelstellingen en op het beoogde verwerkingsniveau. Leerlingen worden hierdoor onvoldoende uitgedaagd.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Een positief leerklimaat stimuleert de betrokkenheid van de leerlingen. In de studierichtingen Kantoor en Verzorging wordt het leerproces voldoende gestructureerd aan de hand van duidelijke afspraken en overzichtelijk cursusmateriaal. Het gebruik van schrijf- en spreekplannen is nog niet ingeburgerd en de aandacht voor leerstrategieën is eerder impliciet. Er worden maatregelen genomen voor leerlingen met leerstoornissen en er is voldoende aandacht voor (mondelinge) feedback en remediëring.
Uitrusting <i>Leermiddelen</i> <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i>	De school voorziet in een krachtige leeromgeving die meestal functioneel wordt ingezet om de leerplandoelstellingen te bereiken. In de studierichting Kantoor wordt de ICT-uitrusting nog onvoldoende benut met het oog op het bereiken van de specifieke doelstellingen (opstellen van courante handelsdocumenten en het inoefenen van schrijfvaardigheid).

3.1.1.9 Lichamelijke opvoeding en sport in aso tweede en derde graad in de studierichting Sportwetenschappen (leerplan 2006/026 en 2006/0279/027)

Voldoet

De eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is valide.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Wat betreft het realiseren van de eindtermen en de specifieke eindtermen ligt de nadruk op het ontwikkelen van de motorische competentie. De leraren focussen op het verdiepen en verbreden van meerdere bewegingsgebieden en hebben aandacht voor verantwoord en veilig bewegen. Daarnaast introduceren zij leerlinggestuurde werkvormen waardoor leerlingen leren zelfstandig te werken en reflecteren over bewegen. Er ontbreekt een gerichte invulling van de specifieke eindtermen in verband met de component: sport in de samenleving.
---	---

Geconcretiseerde leerlijnen bestaan voor de sporttakgebonden leerplandoelen en zijn vervat in een afzonderlijk graadoverschrijdend raamplan voor de sportwetenschappen.

Uit gesprekken en brononderzoek blijkt dat de documentatiemap (sportfolio) recent aansturing kreeg. De vakgroep laat hier kansen liggen die kunnen bijdragen tot zelfstandig, reflecterend en onderzoekend leren en tot het integreren van ICT in het leerproces.

De onderzoekscompetentie kadert binnen de leerplaninhouden. De kwaliteit van de onderzoeksvragen is redelijk en de evaluatie gebeurt op basis van product – en procesevaluatie. Het ontbreken van een leertraject voor de onderzoekscompetentie sportwetenschappen in de tweede graad laat niet toe om er in de derde graad op verder te bouwen.

De meerdaagse extramurale sportactiviteiten verbreden en verdiepen het curriculum. Dit zijn waardevolle initiatieven die de realisatie van niet - sporttakgebonden leerplandoelen stimuleert.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De school beschikt over voldoende en veilige leermiddelen om de verschillende leerplandoelen te realiseren. Behalve voor atletiek voldoet de sportinfrastructuur. De leerlingen maken geen gebruik van een atletiekpiste met de nodige belijning, spring- en werpaccommodatie.
ICT is te weinig geïntegreerd in het leerproces, alhoewel de nodige voorzieningen (internettoegang) aanwezig zijn.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De leerlingenevaluatie gebeurt in principe periodiek, na het afsluiten van een leerperiode. Dit draagt bij tot de betrouwbaarheid van de evaluatie.
Er bestaan zowel kwalitatieve als kwantitatieve evaluatiecriteria en een beschrijving van de evaluatie-inhouden. De leraren communiceren deze informatie door middel van evaluatiefiches aan de leerlingen.
Op regelmatige basis dragen leerlingen bij tot de evaluatie van hun eigen leerproces door het toepassen van peer – en zelfevaluatie.
De persoonscomponent van de leerplandoelen wordt nog te weinig expliciet gevaloriseerd.

Voor de evaluatie van de onderzoekscompetentie volgt de vakgroep de afspraken op schoolniveau. Hierbij kent men een zeer groot gewicht toe aan het eindproduct waardoor de evaluatie niet evenwichtig is.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

Bij het begin van de tweede graad testen de leraren het vaardigheids- en prestatieniveau van de leerlingen in een aantal sportdisciplines. Het advies wordt met de ouders en de leerlingen in een oudercontact besproken.

Het prestatieniveau van een groot aantal leerlingen is voor de verschillende sportdisciplines behoorlijk. Indien nodig voorziet de school structurele remediëring onder de vorm van begeleide oefenmomenten. De individuele registratie van deze oefenmomenten levert waardevolle informatie voor de begeleidende klassenraden.

Deskundigheidsbevordering
*Vorming
Overleg*

Er wordt regelmatig vakspecifieke en algemene nascholing gevolgd door de leraren zodat er voldoende deskundigheid aanwezig is om kwalitatief bewegingsonderwijs aan te bieden.
Collegialiteit kenmerkt de vakgroepwerking. De leraren plegen regelmatig formeel en informeel overleg over zowel organisatorische als vakinhoudelijke onderwerpen.

3.1.1.10 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Latijn en Wetenschappen (leerplan 2002/047)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De didactische uitrusting ondersteunt het bereiken van de leerplandoelstellingen. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De meeste leerplandoelen worden consequent behandeld, maar er zijn meerdere knelpunten. Alle componenten komen aan bod, maar niet evenwichtig. Door de overaccentuering van getallenleer en algebraïsch rekenen, wordt de component (ruimte-)meetkunde onderbelicht. Nergens halen de leraren het aantal lestijden voor meetkunde dat door het leerplan naar voren wordt geschoven. Ook statistiek en vectoren (vijf uur optie) worden beperkt behandeld, omdat ze meestal tegen het einde van het schooljaar worden gepland en er dan te weinig tijd overblijft.

De leerplandoelstellingen i.v.m. vaardigheden en attitudes kennen een weinig expliciete behandeling. Ze worden veelal beschouwd als vanzelfsprekend aanwezig doorheen heel het curriculum. Aan rekenvaardigheden en in mindere mate aan meet- en tekenvaardigheden wordt voldoende gewerkt, maar een gerichte invulling of leerlijn van o.a. probleemoplossende vaardigheden en denk- en redeneervaardigheden is nog niet uitgewerkt. Het onderdeel 'gereedschapskist meetkunde' in de tweede graad wordt amper aangewend om de vaardigheden bij het exploreren van meetkunde aan te scherpen.

Over het algemeen is het aanbod voldoende afgestemd op de verwachte beheersingsniveaus van het leerplan. Voor sommige doelstellingen is dat niet het geval, omdat er te weinig lessen voor gepland worden of omdat de voorziene onderwijstijd in de praktijk niet wordt gehaald.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De materiële uitrusting voldoet om de leerplandoelstellingen te realiseren. In de lokalen zijn er projectiemogelijkheden en beschikken de leraren over een pc met internettoegang. De leraren maken er efficiënt gebruik van in hun didactische aanpak. Tijdens de lessen en bij de evaluaties gebruiken de leraar en de leerlingen een grafisch rekentoestel. Slechts af en toe wordt er uitgeweken - of kan er uitgeweken worden - naar een computer- of ICT-lokaal. De vakgroep komt zo voorlopig eerder minimaal tegemoet aan de ICT-verwachtingen in de eindtermen en in het leerplan.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De examens in parallelklassen worden gezamenlijk opgesteld, toetsen worden via het elektronisch platform met collega's op een open manier en ter inspiratie gedeeld. Deze aanpak komt de gelijkgerichtheid van de evaluatie ten goede. Hoewel de evaluatie meestal uitgaat van de leerinhouden, zorgt de gezamenlijke controle ervoor dat de bevraging bij toetsen en examens voldoende gericht blijft op de geziene leerplandoelen.

Vaardigheden worden vrijwel niet geëvalueerd, althans niet direct. Op vakgroepniveau zijn er nog geen afspraken gemaakt over een doeltreffende manier om de vakgebonden vaardigheden in de evaluatie op te nemen. 'Dagelijks werk' steunt op schriftelijke toetsen, waarin meestal aan productevaluatie gedaan wordt. De leraren werken ook wel met elementen van procesevaluatie (taken, voorbereidingen, zelfstandig werk, attitudes, ...), maar die worden nog te weinig gevaloriseerd in de evaluatiepraktijk.

De examenvragen zijn verzorgd en bevatten de puntenverdeling. De puntenverdeling is soms niet fijnmazig genoeg om valide deelscores te kunnen geven. Er is aandacht voor kennis en toepassingen. De vakgroep hanteert voor de leerlingen herkenbare contexten. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is voldoende evenwichtig. Het peil van de examens is in overeenstemming met het beheersingsniveau dat verwacht wordt in de betrokken studierichtingen.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Om de leerstof te plannen, aan te bieden en te evalueren, steunen de leraren op het handboek en niet steeds voldoende op het leerplandoelen. De didactische aanpakken zijn daardoor eerder gericht op de leerstof, met in het ergste geval een soms erg rigoureuze gevolgde invuldidactiek van het gehanteerde leer(werk)boek. Er is weliswaar aandacht voor de preventieve leerbegeleiding, maar ze is niet structureel. Het consequent gebruik van meer activerende werkvormen is nog niet sterk ingeburgerd. Binnenklasdifferentiatie, coöperatief leren tussen sterkere en zwakkere leerlingen, werken aan leerstrategieën, ... worden nog weinig systematisch ingezet.

Na toetsen en examens volgt klassikale en individuele feedback, al is de intensiteit ervan leraarafhankelijk. Waar nodig kunnen leerlingen een beroep doen op de leraren voor extra uitleg of extra oefeningen. Het gaat daarbij meestal over een aanbod, de verantwoordelijkheid om ervan gebruik te maken wordt meestal bij de leerlingen gelegd. Een directieve aanpak door de leraar komt minder voor. Ook op schoolniveau worden er allerhande initiatieven genomen om de remediërende leerbegeleiding te ondersteunen.

Deskundigheidsbevordering

De verticale vakgroepwerking over de onderwijsvormen en graden heen beperkt zich tot organisatorische onderwerpen en is slechts beperkt actief. De horizontale werking, met name per graad en per onderwijsvorm, is concreter en dynamischer. De vakgroep stelt waar mogelijk de jaarplannen en de examens gezamenlijk op. Via intense informele contacten wordt de dagelijkse lespraktijk constant gedeeld, bevraagd en bijgestuurd. Inzake systematische aanpak van didactische ontwikkelingen (preventieve leerbegeleiding, de aanpak van vaardigheden, procesevaluatie) heeft de vakgroep nog een weg te gaan.

De leden leren van elkaar i.v.m. het gebruik van het elektronisch platform, een bordboek, het rekentoestel,... Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben enkele leraren diverse nascholingen gevolgd. De vakgroep werkt nog niet systematisch aan de verspreiding van de opgedane inzichten.

3.1.1.11 Wiskunde in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde (leerplan 2004/019)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De didactische uitrusting ondersteunt het bereiken van de leerplandoelstellingen. De evaluatie is voldoende valide voor het gegeven onderwijs.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de bovenvermelde studierichtingen.

De meeste leerplandoelen worden consequent en kwaliteitsvol behandeld, maar er zijn enkele knelpunten. Het onderdeel statistiek en kansrekenen krijgt te weinig aandacht in vergelijking met wat het leerplan suggereert. De gekozen verdiepingen, uitbreidingen en keuzeonderwerpen situeren zich - op enkele algebra-thema's na - allemaal in de component 'analyse', waardoor het evenwicht met de overige onderwerpen wordt vertekend. De vaardigheden (en desgevallend de attitudes) omschreven in de algemene leerplandoelstellingen kennen een weinig expliciete behandeling; er ontbreekt een gerichte invulling. Indirect en fragmentarisch is er wel aandacht voor, maar ze worden te veel beschouwd als vanzelfsprekend aanwezig doorheen heel het curriculum.

De leerplandoelen en specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie komen zowel in het eerste als in het tweede jaar aan bod en bestrijken gepast de verschillende fases. De wiskundige component van de onderzoeksopdrachten is van een behoorlijk niveau. De procesmatige opvolging en tussentijdse evaluatie gebeurt met veel zorg.

Over het algemeen is het aanbod voldoende afgestemd op de verwachte beheersingsniveaus van het leerplan. Voor sommige doelstellingen is dat niet het geval, omdat de nodige onderwijstijd in de praktijk niet wordt gehaald. Veel geplande lessen vallen weg omwille van andere activiteiten.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. In de lokalen kunnen de leraren gebruik maken van projectiemogelijkheden en een pc met internettoegang. Tijdens de lessen en bij de evaluaties gebruiken de leraar en de leerlingen vlot een grafisch rekentoestel. Slechts af en toe wordt er uitgeweken – of kan er uitgeweken worden - naar een computer- of ICT-lokaal. De vakgroep komt zo eerder minimaal tegemoet aan de ICT-verwachtingen van de eindtermen en van het leerplan.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

De bevraging bij toetsen en examens is voldoende gericht op de behandelde leerplandoelen. Behalve reken- en soms tekenvaardigheden worden vaardigheden weinig of niet expliciet geëvalueerd. De punten voor het dagelijks werk komen hoofdzakelijk tot stand via schriftelijke toetsen, waarin meestal aan productevaluatie gedaan wordt. De leraren werken ook wel met elementen van procesevaluatie (taken, voorbereidingen, zelfstandig werk, vaardigheden, ...), maar die worden nog te weinig gevaloriseerd in de evaluatiepraktijk.

De examenvragen zijn verzorgd en bevatten de puntenverdeling. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is voldoende evenwichtig. Het aantal vragen is redelijk en de taxonomische opbouw is doordacht. Het peil van de examens is in overeenstemming met het beheersingsniveau dat verwacht wordt in de betrokken studierichtingen.

Voor de evaluatie van de onderzoekscompetentie volgt de vakgroep de recente afspraken die op schoolniveau werden gemaakt over onder meer documenten, frequentie, criteria en scores. Die afspraken kennen een zeer groot gewicht toe aan de 'eindpresentatie', waardoor de evaluatie niet evenwichtig is. De school legt daarmee de lat hoger dan het vereiste beheersingsniveau en integreert te weinig de onderzoekscompetentie binnen het vak, zoals het leerplan vraagt.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Om de leerstof te plannen, aan te bieden en te evalueren steunen de leraren op het handboek, niet rechtstreeks op het leerplandoelen. De didactische aanpakken zijn daardoor eerder gericht op de leerstof. De preventieve leerbegeleiding is nog niet sterk systematisch uitgewerkt. Er is weliswaar enige aandacht voor activerende werkvormen, binnenklasdifferentiatie, coöperatief leren tussen sterkere en zwakkere leerlingen en werken aan leerstrategieën, maar de aanpak is niet structureel.

Na toetsen en examens volgt klassikale en individuele feedback. Bij leerproblemen worden diverse remediëringsacties en extra oefeningen aangeboden, of compenserende maatregelen bij leerstoornissen. Waar nodig kunnen leerlingen een beroep doen op de leraren voor extra uitleg. De verantwoordelijkheid wordt echter vooral bij de leerlingen gelegd, een directieve aanpak door de leraar komt minder voor.

3.1.1.12 PV/TV elektriciteit en mechanica in tso tweede graad in de studierichting Elektromechanica (leerplan 2010/024)

Voldoet niet

Niet alle onderwijsdoelstellingen worden aangeboden of gerealiseerd volgens de vereisten van het leerplan. Er zijn een aantal hiaten in de leerplanrealisatie waardoor de evaluatie niet valide is. De school toont in onvoldoende mate aan dat de leerlingen eenvoudige experimenten kunnen opzetten met als doel de wetmatigheden uit elektriciteit, mechanica en elektromechanische processen te toetsen aan de praktijk.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Het erkenningsonderzoek is gebaseerd op het leerplan 2010/024 dat momenteel enkel nog in voege is in het tweede leerjaar van de tweede graad. Vanaf september is in het eerste leerjaar het leerplan 2013/006 ingevoerd. Gezien het tijdstip van de doorlichting is het te vroeg om over de toepassing ervan conclusies te formuleren.

Een aantal doelstellingen zijn niet of deels aangeboden. Het ontbreken van een leerplanstudie naast onvoldoende overleg hierover tussen de vakleraren heeft geleid tot hiaten in de leerplanrealisatie. Een tweede oorzaak van een onvolledige leerplanrealisatie is het systematisch volgen van leerboeken/werkboeken waardoor het beheersingsniveau van de doelstellingen uit het oog verloren wordt. Door tijdsdruk op de leerplanrealisatie zijn het de experimenten die aan belang inboeten. Wat aangeboden wordt is meestal afgestemd op het beheersingsniveau van de onderwijsdoelstellingen. Het evenwicht tussen de inhoud van een cluster doelstellingen en de daaraan toegekende onderwijstijd is niet steeds afgewogen.

De doelstellingen te realiseren in elektrische schakeltechnieken worden bijna volledig behandeld.

De doelstellingen te realiseren in TV elektriciteit worden tevens grotendeels en met voldoende diepgang aangeboden. In het eerste leerjaar wordt vertrokken vanuit de experimenten om de wetmatigheden aan te tonen. Leerlingen maken een eenvoudig verslag. In het tweede jaar komen experimenten bijna niet aan bod en worden geen verslagen gemaakt.

Een aantal doelstellingen te realiseren in TV mechanica werden niet aangeboden. Het actuele aanbod gebeurt niet vanuit experimenten, daar waar de doelstelling

zelf hierover geen twijfel laat bestaan. Verslagen van bevindingen zijn dan ook niet gemaakt. De theorie is aangeboden op het beoogde beheersingsniveau, maar de relatie tussen theorie en praktijk (horizontale samenhang) is onvoldoende geduid.

De doelstellingen 'mechanisch vormgeven' worden opgesplitst in de subvakken 'Computer-Aided Design tekenen' (CAD) en 'praktijk Computer Numerical Control' (CNC), als losstaande gehelen. Door deze opdeling werd voorbij gegaan aan de doelstelling om vertrekend vanuit een experiment/realisatie de mechanische constructieonderdelen, materialen en gereedschappen toe te lichten. Het tekenen is niet opgevat als een communiceren tussen het ontwerp en de uitvoering of simulatie. Er zijn geen projectdossiers die aantonen dat leerlingen hun realisaties voorbereiden, rekening houdend met planning en organisatie. De doelstellingen 'montage en demontage' worden niet aangeboden.

De doelstellingen 'pneumatisch schakelen' worden ruimschoots gerealiseerd. Ook hier ontbreken nog degelijke projectdossiers.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Voor de cluster CAD-tekenen en pneumatische schakelingen zijn voldoende computers aanwezig. Leerlingen voeren de realisaties vooral uit met CNC-machines. De leslokalen zijn niet voorzien van de nodige didactische uitrusting om experimenten uit te voeren en zodoende als vaklokaal te fungeren. Bovendien is de akoestiek in de leslokalen zeer slecht en zijn de wanden niet geluidsisolerend.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Omwille van hiaten in de leerplanrealisatie komen niet alle doelstellingen in de evaluatie aan bod en is de evaluatiepraktijk daardoor niet valide. De vragen zijn niet rechtstreeks afgestemd op de doelstellingen, eerder op het leerboek. De vraagstelling bij kennisvragen is soms niet relevant. De toepassingsvragen zijn afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. Voor het evalueren van praktische oefeningen elektrische schakelingen en CNC-realisaties gebruiken leraren eenzelfde document. Proces en product worden beoordeeld door middel van een waardenschaal. De criteria om tot het waardeoordeel te komen ontbreken. Naast proces en product wordt eveneens aandacht geschonken aan attitudes. Zelfevaluatie, zoals vereist in het leerplan, is nog niet aan de orde. De evaluatie gebeurt pas na volledige uitvoering van een experiment en/of realisatie en beoogt nog niet het formuleren van voorstellen tot bijsturen. Evaluatie tijdens de uitvoering van constructies met als doel uitvoeringsfouten te ontdekken en hiervoor oplossingen te formuleren, gebeurt nog te weinig.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De leraren zorgen voor een goed leefklimaat in een leeromgeving die geen didactische uitstraling heeft. De theoretische lessen worden vooral frontaal aangeboden. Ondanks de stimulatie vanuit het leerplan zijn er buiten de metingen (elektriciteit) in het eerste leerjaar weinig activerende werkvormen gebruikt. Differentiatie wordt niet toegepast. De klaspraktijk wordt aangepast aan het laagste niveau binnen de klasgroep waardoor de lesvoortgang traag verloopt. Leerlingen met een hogere begaafdheid worden hierdoor niet uitgedaagd. Voor het oplossen van vraagstukken wordt voor beide theorievakken dezelfde leerstrategie voldoende aangeleerd en ingeoefend. De curatieve leerbegeleiding is minimaal aanwezig. Leerlingen met leermoeilijkheden of leerstoornissen kunnen gebruik maken van sticordimaatregelen. Nieuwe leerlingen worden getest op hun voorkennis en worden nadien verder opgevolgd bij problemen. Van alle leerlingen wordt verwacht dat ze zelf aangeven wanneer zij problemen hebben met de leerstof. Het initiatief ligt dus volledig bij de leerlingen.

Deskundigheidsbevordering De leraren reflecteren in de vakgroep wel over hun eigen handelen om dit bij te sturen, spijtig genoeg niet in het licht van de totale leerplanrealisatie. Indien er aanbod is van nascholingen gerelateerd met de leerplanrealisatie, wordt daar ook op in gegaan. Vorig schooljaar zijn heel wat nascholingen gevolgd. De verworven kennis wordt doorgegeven aan de betrokken vakcollega's.

3.1.1.13 PV/TV elektriciteit en mechanica in tso derde graad in de studierichting Vliegtuigtechnieken (leerplan D/2009/7841/009 met addendum D/2011/7841/042 en in tso Sense in de studierichting Vliegtuigtechnicus (leerplan D/2009/7841/010 met addendum D/2011/7841/043)

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet voor de onderzochte modules. De evaluatie is valide, transparant en betrouwbaar. De school kan beschikken over voldoende uitrusting en infrastructuur.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De vaststellingen zijn gebaseerd op het onderzoek van de modules: basis elektriciteit, basiselektronica, basis digitale elektronica, materialen en gereedschappen, onderhoudswerken en aerodynamica. Er is voldoende evenwicht tussen het aanbod van theorie en praktijk. De onderlinge samenhang is duidelijk. De school heeft aangetoond dat de leerlingen gedurende de drie leerjaren de startcompetentie verwerven om, na het behalen van de nodige attesten, het beroep van vliegtuigtechnicus te kunnen uitoefenen. De leerlingen zijn voldoende vakkundig opgeleid om aan de hand van technische informatie werkzaamheden te plannen en uit te voeren. Zij hebben eveneens voldoende competenties verworven om zich te kunnen vervolmaken via vervolgopleidingen die aansluiten op deze studierichting om bijkomende certificaten zoals een PART-66: A- of B1 licenties te behalen. De leraren stemmen de minimale leerinhouden en de doelstellingen met voldoende diepgang af op de na te streven licenties overeenkomstig de PART-66 regelgevingen. Voor alle leerplandoelstellingen streven zij het "level" na zoals in deze PART-66 reglementering duidelijk omschreven is. De leerplandoelstellingen in verband met turbines en zuigermotoren worden onder andere gerealiseerd tijdens de stage in verschillende bedrijven. De studierichting Vliegtuigtechnicus bouwt verder op de inzichten, vaardigheden en attitudes verworven in de derde graad. Via workshops en projectdossiers is in voldoende mate gewerkt aan het verrichten van herstellingen en het realiseren van de eindcontrole van de uitvoering. De geïntegreerde proef is kwaliteitsvol en op niveau van de studierichting.
Onderwijsorganisatie	De inhoud van de modules en de modules zelf zijn evenwichtig gespreid over de drie leerjaren. Door de opgelegde beperkingen in de PART-147 regelgeving en het niet aan bod komen van alle modules van de PART-66 binnen de reguliere tijdsduur van twee schooljaren is het onmogelijk om een volledige A- of B1.x-licentie op het einde van het tweede leerjaar tso derde graad Vliegtuigtechnieken te behalen. Na het slagen in het Sense-jaar Vliegtuigtechnicus kunnen leerlingen aan de slag bij de stagebedrijven of studeren verder voor het behalen van licenties.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De school beschikt over de gevraagde didactische uitrusting in de eigen werkplaatsen. Bovenop maken leerlingen gebruik van de accommodatie op de luchthaven van Zaventem waar zij waarheidsgetrouw de aangeleerde onderwijscompetenties kunnen toepassen. In de werklokalen zijn voldoende computers aanwezig om de ICT-component te integreren. Ze worden efficiënt ingezet bij het lesgebeuren.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatie is opgevat zoals door Part 66 voorgeschreven is, met name door middel van meerkeuzevragen met drie alternatieve antwoorden. Per uur opleiding is minstens één relevante vraag geformuleerd. De school heeft en afwijking gekregen op de norm 'slaagpercentage', namelijk leerlingen zijn geslaagd als ze een score halen van 50% i.p.v. 75%. De module onderhoudswerkzaamheden wordt over de drie schooljaren heen zeer nauwlettend opgevolgd via een individueel logboek per leerling. Dit is noodzakelijk om bij te houden welke attesten reeds behaald zijn die in aanmerking komen voor het behalen van een na te streven PART-66-licentie.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Het studiemateriaal is volledig afgestemd op de studierichting. De leerlingen krijgen les in een leeromgeving met didactische uitstraling op de site van de luchthaven van Zaventem. Zij kunnen de onderhoudswerkzaamheden aanleren in verschillende workshops waar zij beschikken over de meest recente apparatuur en waar zij extra begeleiding krijgen van specialisten ter plaatse. In het vaklokaal oefenen zij op proefstanden of stellen zelf een meetopstelling op. Door het gebruik van verschillende werkvormen voelen leerlingen zich betrokken bij de leerplanrealisatie. De aangereikte leerstrategie wordt voldoende ingeoefend waarbij de instructietaal een zeer belangrijke component is. Leerlingen die problemen ondervinden bij het uitvoeren van opdrachten krijgen meerdere kansen door extra vergelijkbare oefeningen. Zij krijgen voldoende feedback van de leraren om te remediëren.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid'?

Op basis van het onderzoek ter plaatse en de analyse van de documenten blijken volgende tekorten:

De organisatie van het welzijnsbeleid.

De prioritaire doelstellingen in het globaal preventieplan en het jaaractieplan steunen niet op adviezen van interne en/of externe diensten (bv. keuringsverslagen, rondgangen,...). Ook het opnemen van budgetten voor het nemen van acties ontbreekt. De instelling beschikt also niet over een dynamisch en geconcretiseerd globaal preventieplan en jaaractieplan. De oplijsting van ongevallen en incidenten is aanwezig, maar tot een diepgaande studie is het nog niet gekomen. Van de laatste verplichte rondgang met de arbeidsgeneesheer (maart 2013) was nog geen verslag voorhanden. De risicoanalyse, veiligheids- en welzijnsvoorwaarden worden niet op de bestelvraag vermeld.

De bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving.

De werkplaats in de Hoogstraat voldoet maar nipt aan de minimale comfortvoorwaarden. In de bovenste (les)lokalen is het in de zomer zeer warm. Geluidsoverlast van de machines zorgt er bovendien voor dat het moeilijk lesgeven is in een aantal van deze lokalen. Het brandpreventieverslag voor deze werkplaats kon niet voorgelegd worden. De ingang naar de werkplaats dient beter beveiligd te worden tegen valgevaar. Een aantal machines beschikken niet over de nodige afscherming. Volgens de preventieadviseur worden deze uit dienst genomen. Tijdens het bezoek van het inspectieteam werden deze machines echter nog steeds gebruikt door leerlingen. De overdekte speelplaats voldoet niet voor wat betreft de oppervlakte (336m² voor 724 lln).

Het brandpreventieverslag voor de Groenstraat (2002) maakt melding van de zeer slechte toestand van het 'kloostergebouw'. Heel wat investeringen die vermeld staan in het verslag zijn nog steeds niet uitgevoerd. Bovendien is het risico toegenomen door het groter leerlingenaantal dat les krijgt in dit gebouw. De leslokalen chemie (Groenstraat) die zich bevinden op kelderniveau voldoen maar nipt aan de bewoonbaarheid. Deze leslokalen worden op korte termijn vernieuwd. Heel wat kapstokken (haken) in de Groenstraat zijn gevaarlijk. De trapleuning voldoet niet wegens te laag. De overdekte speelplaats voldoet niet voor wat betreft de oppervlakte (110m² voor 732 lln).

Uit het keuringsverslag van de elektrische laagspanningsinstallatie blijkt dat deze niet conform de vigerende regelgeving is. Aan een aantal opmerkingen werd reeds tegemoet gekomen. De opmerkingen staan wederom niet in het globaal preventieplan en het jaaractieplan. De lijst met gevaarlijke producten werd niet opgemaakt per werkpost/lokaal/kast. De maximale hoeveelheid is niet vermeld noch gekend. Sommige producten in het chemielokaal bevatten bovendien geen genormeerd etiket. Een aantal noodverlichtingen werken niet meer naar behoren.

De school en het schoolbestuur leveren inspanningen om de sterke aangroei van het leerlingenaantal te koppelen aan een gefaseerd investeringsplan en een masterplan voor de uitbreiding en de verbetering van de infrastructuur.

De (gezondheid en) hygiëne van de leer- en werkomgeving.

Er zijn onvoldoende jongens- en meisjestoiletten in de Groenstraat.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respekteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respekteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respekteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	neen
Respekteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Aanvangsbegeleiding

- De vaststellingen wijzen op een redelijke aandacht voor ondersteuning en ontwikkeling.
- Doelgerichtheid** Over de schooljaren heen is de begeleiding stapsgewijs en gestructureerd gegroeid. Het begeleidingstraject voldoet aan twee belangrijke doelen: het vlot instromen van leerkrachten in de schoolwerking en een aanzet geven tot een blijvend professioneel reflecteren. Het coachen van de talrijke beginnende leerkrachten en stagairs is de verantwoordelijkheid van drie gemotiveerde mentoren, verdeeld over de twee schoollocaties. Over de taakverdeling tussen de mentoren en de directeur in verband met ondersteuning en evaluatie zijn er heldere afspraken.
- Ondersteuning** De aanvangsbegeleiding is uitgewerkt in een draaiboek dat over drie schooljaren loopt. De initiatieven worden zowel op scholengemeenschapniveau als op schoolniveau genomen en zijn complementair. De ondersteuning en informatie zijn erop gericht dat de beginnende leraren snel, zichzelf kunnen behelpen en gefaseerd de specifieke werking van de school leren kennen. Tijdens de startersbijeenkomst kunnen de beginnende leraren informeel ervaringen delen met elkaar en krijgen ze een rondleiding. De onthaalbrochure maakt de nieuwe collega's wegwijs. De schoolorganisatie en wat men professioneel en pedagogisch van elke collega verwacht, is daar duidelijk en bondig in vastgelegd. De lesbezoeken gebeuren door de mentoren en hebben als doel de beginnende collega te helpen reflecteren over het eigen klas- management.
- Doeltreffendheid** De efficiëntie van de aanvangsbegeleiding wordt niet systematisch in kaart gebracht.
- Ontwikkeling** Toekomstinitiatieven binnen de aanvangsbegeleiding zijn gericht op het laagdrempelig beschikbaar zijn van de mentoren en op de uitbouw van collegiale consultatie. De drie mentoren zullen dit schooljaar een specifieke opleiding volgen met als doel een beter referentiekader te ontwikkelen. In het algemeen wil men meer aandacht voor het bundelen van de informatiestroom op schoolniveau en in het bijzonder voor de beginnende leerkrachten.

4.2 Leerbegeleiding

- Doelgerichtheid** De school profileert zich als een zorgschool en heeft recentelijk enkele visieteksten met betrekking tot haar leerbegeleiding uitgeschreven. Hierin verantwoordt de school haar leerondersteuning vanuit haar pedagogisch project en legt daarbij een link met de werking voor gelijke onderwijskansen. Het vertrekpunt van geïntegreerde zorg begint volgens de schoolvisie bij de leerbegeleiding van leerlingen in de klas. Een degelijke socio-emotionele begeleiding en een grondige professionalisering van vakleerkrachten in leerproblematiek zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden. Er is een aanzet om de doelstellingen en acties m.b.t. leerbegeleiding af te stemmen op de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) voor leren leren. De geformuleerde doelen zijn echter beperkt en onvoldoende geoperationaliseerd wat de controle op doeltreffendheid bemoeilijkt.
- Ondersteuning** De school besteedt ruime aandacht aan preventieve en remediërende leerbegeleiding en creëert hiervoor de nodige structuren (een gesplitst uur Nederlands, lessen leren leren, wekelijkse inhaallessen voor enkele vakken, individuele traject- en studiebegeleiding, zorgklas, begeleide avondstudie, portfolio). Specifieke noden van leerlingen worden bij de start in kaart gebracht. Voor leerlingen met een geattesteerde leerstoornis worden handelingsplannen opgesteld waarin de individueel genomen sticordi-maatregelen vermeld worden. Het begeleidingsteam zorgt hier voor een adequate omkadering van de betrokken leerlingen en vakleraren. Op klasniveau is de ondersteuning van leerlingen in hun leer- en ontwikkelingsproces verschillend naargelang de vakgroep of de vakleraar. Zo komen taakgericht werken, differentiatie en activerende werkvormen voldoende aan bod in de wekelijks ingeroosterde uren van het project onderzoekend leren voor Frans, Nederlands en wiskunde in de eerste graad. Uit het erkenningsonderzoek blijkt echter dat deze aanpak zich beperkt tot deze extra uren en niet in alle vakken en graden ingeburgerd is. Een gebruiksvriendelijk elektronisch leerlingvolgsysteem garandeert een vlotte informatiedoorstroom. Het brengt relevante gegevens van leerlingen samen en geeft een overzicht van de remediëringsinitiatieven. Deze informatie voedt de besluitvorming van de delibererende klassenraden. Ook de communicatie met de ouders verloopt via dit elektronisch platform.
- Doeltreffendheid** De effecten van de remediëringsinitiatieven worden nog te weinig systematisch geanalyseerd. Enkel in de eerste graad worden de resultaten van de taalscreening in kaart gebracht met als doel de taalvorderingen te meten. Omdat aan de ondernomen acties en aan de vooropgestelde doelen geen duidelijke verwachtingen qua resultaten worden gekoppeld noch een wijze van effectmeting, slaagt de school er dan ook niet in om na te gaan of ze haar doelstellingen heeft bereikt. Het opvallend hoge aantal bijkomende proeven en vakantietaken in de derde graad vraagt bovendien een kritische reflectie m.b.t. de doeltreffendheid van de leerbegeleiding, zowel op schoolniveau als op lerarenniveau.
- Ontwikkeling** De veranderingsbereidheid is groot, zowel op schoolniveau als op lerarenniveau, en er is voldoende aandacht voor verdere ontwikkeling van de leerbegeleiding met als doel de kwaliteit ervan te verbeteren. De school hanteert hiervoor sinds kort een kwaliteitskader, waardoor het bijsturen van acties voortdurend onder de aandacht blijft. Het begeleidingsteam hecht ook veel belang aan de eigen permanente ontwikkeling en professionalisering. Ze tracht hierbij zoveel mogelijk

in te spelen op de noden en verwachtingen van haar omgeving (zowel van leraren als van ouders en leerlingen) en stimuleert ook vakgroepen om doelgerichte externe nascholing te volgen. Tijdens personeelsvergaderingen en klassenraden worden nieuwe inzichten over leerbegeleiding verspreid. Uit het erkenningsonderzoek blijkt echter dat de implementatie van deze nieuwe inzichten nog zeer leraar- of vakgroepafhankelijk is.

4.3 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid In verspreide visieteksten beschrijft de school de verschillende doelen van het evaluatieproces. De school kadert ze in een algemene visie waarbij ze de overgang propageert van een testcultuur naar 'kansversterkend' evalueren, uitgaande van het leren van de leerling. Natuurlijke inbedding in het leerproces, aandacht voor het procesmatige invalshoeken en leerbevordering zijn daarvoor strategische doelen.

De uitvoerende teksten sporen de vakgroepen en de individuele leraren aan tot reflectie en kwalitatief zelfonderzoek over hun evaluatiepraktijk. De concretisering van de algemene verwachtingen is nog niet schoolbreed uitgewerkt en heeft nog niet geleid tot geoperationaliseerde doelen.

Ondersteuning De school maakt praktische en schoolbrede afspraken over de organisatorische aspecten van de evaluatie, over permanente evaluatie voor sommige vakken en over de puntenverhouding tussen dagelijks werk en examens. Speciale aandacht gaat in de respectievelijke onderwijsvormen uit naar de evaluatie van stages/werkplekleren, van de geïntegreerde proef en van de onderzoekscompetentie. Het schoolreglement bevat transparante toelichtingen over de evaluatie- en rapporteringspraktijk. Het elektronisch platform speelt een belangrijke rol in de communicatie van evaluatieresultaten.

De inhoudelijke vormgeving van de evaluatie wordt toevertrouwd aan de vakgroepen. Ze worden opgeroepen om aangeboden kijkwijzers voor toetsvragen te gebruiken, leerlijnen op te stellen en aandacht te hebben voor feedback. Omdat de vakgroepen en de individuele leraren binnen deze krijtlijnen min of meer op hun eigen manier hun verantwoordelijkheid opnemen, resulteert dit in verschillen in de kwaliteit van de evaluatiepraktijk. Zo is de validiteit van de evaluatie in sommige vakken niet optimaal door een zwakke afstemming op de leerplandoelen. Hoe sterk vakattitudes en vaardigheden mee bepalend zijn voor de evaluatie is verschillend van leraar tot leraar. De verhouding tussen product- en procesevaluatie wordt verschillend ingevuld. Vakafhankelijk zijn er voorzichtige aanzetten voor consequente procesevaluatie en meer innovatieve beoordelingsvormen worden naar voren geschoven in de projecten, maar globaal gezien gebeurt de evaluatie nog sterk conventioneel.

De school neemt initiatieven om de leerbegeleiding te laten aansluiten op de evaluatiepraktijk. Daarbij wordt vooral gemikt op remediërsacties: vakantietaken, vakwaarschuwingen, hertoets in januari voor de derde graad,... Leerlingen met een specifieke zorgvraag kunnen bij de evaluatie een beroep doen op specifieke begeleidingsmaatregelen.

Wat betreft het attesteringsbeleid, heeft de school ernstige inspanningen geleverd om de motivering van de B- en C-attesten op punt te stellen. De motiveringen verwijzen naar genomen remediërsacties en beslissingen van de

begeleidende klassenraden in de loop van het schooljaar. 'Bijkomende proeven' worden beperkt tot de derde graad, maar de school volgt niet consequent de betrokken regelgeving. Het besluitvormingsproces wordt vaak verlengd, in meer dan " uitzonderlijke én individuele gevallen", wat moeilijk spoort met een doelmatige leerbegeleiding.

Doeltreffendheid De school heeft weliswaar aandacht voor de doeltreffendheid van de evaluatiepraktijk, maar er is geen gestructureerde opvolging omdat er geen meetbare doelstellingen zijn. Occasioneel en pragmatisch komen tabellen en steekproefresultaten aan bod. Ook in de functioneringsgesprekken is evaluatie een vast thema.

Het bewaken van de leerplangerichtheid van de evaluatie wordt overgelaten aan de professionaliteit van de individuele leraren en de vakgroepen. De opvolging en aansturing van de vakgroepen ter zake door het beleid is beperkt. Nog niet veel vakgroepen gebruiken de leerlingenresultaten als basis voor reflectie over de onderwijs- en evaluatiepraktijk.

Ontwikkeling De evaluatiepraktijk is een aandachtspunt van de school en dit thema was de voorbije jaren onderwerp van overleg. Op de pedagogische studiedagen kwamen aspecten van evaluatie aan bod. De implementatie van de opgedane inzichten verloopt langzaam. Slechts in enkele vakgroepen is een ontwikkelingsdynamiek met betrekking tot leerlingenevaluatie op gang gekomen.

De school startte onlangs met een vernieuwende evaluatieaanpak in een aantal projecten rond onderzoekend leren, in de geïntegreerde proeven en in de onderzoekscompetentie. Er wordt gewerkt met waarderingsscores in plaats van cijfers. Uitgangspunt is het competentiegericht evalueren. De school hoopt met deze aanpak een hefboom te creëren voor een schoolbrede dynamiek en vernieuwing in de evaluatiepraktijk.

Inbreuk(en) op regelgeving Het uitstellen van de studiebekrachtiging conform de regelgeving (BVR 19 juli 2002, Art. 37, §2 en omzendbrief SO 64, rubriek 8.1.2) (wordt opgevolgd door de inspectie). De school benadrukt wel dat vanuit haar oogpunt de klassenraad het individueel en uitzonderlijk karakter bij het toekennen van de uitgestelde beslissingen respecteert.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** De schoolleiding is in handen van een algemeen directeur, die voor de schoolorganisatie en de dagelijkse werking wordt bijgestaan door een adjunct-directeur en twee pedagogisch directeurs. Deze laatsten zijn verantwoordelijk voor het pedagogisch-didactisch beleid in elk van beide vestigingsplaatsen. Door de sterke toename van het aantal leerlingen en personeelsleden diende zich daarnaast de noodzaak aan om een middenkader te creëren. In een overzichtelijk organogram staan de functies van de leden van dit vrij uitgebreid middenkader opgenomen. De verantwoordelijkheden binnen en de dwarsverbindingen tussen sommige geledingen van het organogram zijn echter niet steeds voldoende duidelijk en breed gecommuniceerd. Het algemeen doel van de ondersteunende opdrachten ligt op het uitbouwen van een breed zorgbeleid. Het resultaat is een aangenaam en tegelijk gestructureerd leer- en leefklimaat waarin de leerlingen zich over het algemeen goed voelen. Een aantal vakoverschrijdende projecten, dragen bij tot een positieve groepsvorming en tot een brede en harmonische vorming.
- Visieontwikkeling** De algemeen directeur streeft een gezamenlijke doelgerichtheid na door een eenheid van bestuur over de vestigingsplaatsen heen te bewaken. In het pedagogisch project staan de krachtlijnen en de uitgangspunten van de schoolvisie opgenomen. Om binnen het grote team de neuzen in dezelfde richting te krijgen, creëert het beleid ruimte voor overleg binnen een aantal structuren. De aansturing en opvolging van het pedagogisch-didactisch handelen en het functioneren van de teamleden krijgt minder aandacht en gebeurt nog niet voldoende planmatig. De beleidsaccenten voor de volgende schooljaren liggen op de uitwerking van een talenbeleid, het creëren van krachtige leeromgevingen, het anders leren omgaan met leren en evalueren en de verdere uitbouw van de leerbegeleiding. Een aantal beleidslijnen zijn geconcretiseerd in doelen en actieplannen. Een aantal andere beogen eerder te inspireren en de teamleden te mobiliseren tot een vernieuwende, hedendaagse visie op onderwijs. Het (voorlopig) ontbreken van een duidelijke vertaling van visieteksten in actieplannen, leidt soms tot enige onzekerheid of verwarring. Het schoolbeleid beoogt een verdere kwaliteitsverbetering van haar onderwijs, maar haalt aan dat de overheid hiervoor niet steeds de nodige middelen en deskundigheid aanreikt.
- Besluitvorming** Het schoolbeleid overlegt met de diverse verplichte en eigen participatieorganen. De raad van bestuur levert een belangrijke bijdrage aan de schoolwerking. Daarnaast zijn diverse overlegstructuren actief. Het beleid opteert er regelmatig voor om initiatieven of visies proefondervindelijk ingang te laten vinden vanuit het principe van een lerende omgeving. De vakgroepen genieten een behoorlijke autonomie en de aansturing en opvolging ervan is veeleer beperkt. De communicatie tussen de schoolleiding en het team verloopt open en transparant. Het digitale platform van de school wordt efficiënt gebruikt als middel om de besluitvorming mee vorm te geven.
- Kwaliteitszorg** Het beleid erkent het belang van interne en externe kwaliteitszorg. De krijtlijnen van een cyclische kwaliteitsbewaking zijn uitgetekend, maar worden nog onvoldoende omgezet in strategische en operationele doelstellingen. De school verzamelt een aantal gegevens rond haar resultaten en output, maar deze gegevens hebben nog niet voldoende geleid tot een kritische reflectie op en bijsturing van de onderwijskundige processen. Het beleid wil zich met een

kwaliteitssysteem in eerste instantie richten op het optimaliseren van de praktische schoolorganisatie en op vinden van antwoorden op de groeipijnen van de school. Het vormt voor de school nog een uitdaging om de vertaling van de prioriteiten in doelgerichte acties op (middel)lange termijn vast te leggen in een gefaseerd en strategisch ontwikkelingsplan met aandacht voor de rol en verantwoordelijkheid van elk betrokken teamlid.

Talenbeleid In het kader van de GOK-werking heeft de school haar visie op het talenbeleid uitgeschreven. De behoeften rond taalvaardigheid Nederlands worden voor alle leerlingen van het eerste leerjaar in kaart gebracht met het oog op specifieke remediëring. De school beschikt hier ook over gegevens om het rendement van deze remediëring in kaart te brengen. Tevens onderneemt de school talrijke waardevolle initiatieven om taaldiversiteit en –cultuur te bevorderen. Recentelijk heeft de school stappen ondernomen om haar visie te actualiseren en om het talenbeleid opnieuw leven in te blazen. De visietekst werd echter nog niet vertaald in strategische en operationele doelstellingen op school-, leraren- en leerlingenniveau. Vakleerkrachten worden tot op heden dus nauwelijks betrokken bij het talenbeleid en taalontwikkelen lesgeven. Vakgroepafhankelijk zijn er enkele initiatieven maar door het vrijblijvende karakter, hebben deze een beperkt bereik en dragen ze geenszins bij tot een schoolbrede gedragenheid van het talenbeleid.

Deliberatie Het beleid en het schoolteam getuigen van voldoende ontwikkelingsdynamiek om ook toekomstgericht kwaliteitsonderwijs te verstrekken. De meeste leraren zijn overtuigd van het belang om onderwijsvernieuwingen te integreren. Het beleidsvoerend vermogen en de aanwezigheid van interne expertise doet de inspectie besluiten het geformuleerde tekort voor Frans in de derde graad bso niet mee te nemen in het eindadvies.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie van PV/TV/stages elektromechanica in tso derde graad in de studierichtingen Vliegtuigtechnieken en Vliegtuigtechnicus.
- Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het leerlingenvriendelijke schoolklimaat.
- De zorg voor het welbevinden en de begeleiding van de leerlingen.
- De brede en harmonische vorming door de vakoverschrijdende projectwerking.
- De inzet van het schoolteam.
- De ondersteunende en ontwikkelingsgerichte initiatieven voor de leerbegeleiding.

Wat betreft het algemeen beleid

- De impulsen tot onderwijskundige vernieuwing.
- De aandacht voor de materiële en didactische uitrusting.
- De organisatie van de dagelijkse schoolwerking.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De integratie van de onderzoekscompetentie binnen het curriculum en de specifieke eindtermen.
- Het bewaken van een gezond evenwicht binnen de aanwending van de onderwijstijd.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De evaluatiepraktijk binnen een aantal vakken.
- De brede implementatie van een talenbeleid.
- Het bewaken van de doelgerichtheid en de doeltreffendheid van een aantal onderwijskundige processen.

Wat betreft het algemeen beleid

- De resultaatgerichte aansturing en opvolging van de vakgroepwerking.
- Het bewaken van het evenwicht tussen participatie en besluitvorming.
- Het aanwenden van outputgegevens om onderwijskundige processen bij te sturen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie van techniek in het eerste leerjaar van de B-stroom.
- De leerplanrealisatie van mechanica in bso tweede graad in de studierichting Basismechanica (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie van elektromechanica in tso tweede graad in de studierichting Elektromechanica (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie van project algemene vakken in bso derde graad in de studierichtingen Kantoor, Verzorging, Werktuigmachines, Computergestuurde werktuigmachines, Kinderzorg en Kantooradministratie en gegevensbeheer (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie van Frans in bso derde graad in de studierichtingen Kantoor, Verzorging en Werktuigmachines (geen opvolging inspectie).
- De hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid (opvolging inspectie).

Wat betreft de regelgeving

- Het uitstellen van de studiebekrachtiging conform de regelgeving (BVR van 19 juli 2002, betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, art. 37, §2 en omzendbrief SO64, rubriek 8.1.2) (opvolging inspectie).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'

omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 B	techniek	
Graad 2 BSO Basismechanica		mechanica
Graad 2 TSO Elektromechanica		elektromechanica
Graad 3 BSO Kantoor	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Kantooradministratie en gegevensbeheer	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Computergestuurde werktuigmachines	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Werktuigmachines	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Kinderzorg	project algemene vakken	
Graad 3 BSO Verzorging	project algemene vakken	

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **20-09-2016** opnieuw een controle uit.

ONGUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'hygiëne, veiligheid en woonbaarheid'.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

de onderwijsinspectie oordeelt dat de instelling de tekorten zelfstandig en zonder externe ondersteuning kan remediëren.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling opgestart.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

Het uitstellen van de studiebekrachtiging conform de regelgeving (BVR van 19 juli 2002, betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, art. 37, §2 en omzendbrief SO64, rubriek 8.1.2).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **20-09-2016** opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Etienne Gielen de inspecteur-verslaggever	Frank DIRIX de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	

9 ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen een termijn van 60 kalenderdagen na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

De Vlaamse regering keurde het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot en met **19 mei 2017**.